

KOREA W KRĘGU ZAINTERESOWAŃ
INSTYTUTU JĘZYKOZNAWSTWA
UNIwersYTETU IM. ADAMA MICKIEWICZA W
POZNANIU

JERZY BAŃCZEROWSKI

1. Uwagi wstępne

O głębszym zainteresowaniu Koreą na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza (= UAM) można mówić dopiero od kilkunastu lat. Zapoczątkowane ono zostało jeszcze przed nawiązaniem stosunków dyplomatycznych, co nastąpiło w listopadzie 1989 r. i umożliwiło podjęcie oficjalnej współpracy. Mimo krótkiego okresu czasu i mimo trudności, jakie się nierzadko piętrzyły, kontakty z Republiką Korei stają się coraz żywsze. Umacniają się więzy ekonomiczne i zwiększa się wymiana kulturalna i naukowa. Temu celowi ma służyć podpisana w 1994 r. umowa o współpracy kulturalnej między oboma krajami. Rośnie również liczba turystów po obu stronach. Tym niemniej, trzeba obiektywnie odnotować, że obecność Polski w Korei jest jeszcze wciąż znikoma, choćby w porównaniu z innymi krajami Europy Środkowej.

Nie będziemy się tu rozwodzić nad ekonomicznymi i politycznymi sukcesami Republiki Korei w świecie i jej błyskawicznym awansie do grona potęg gospodarczych, ponieważ są to fakty szeroko znane. Chcielibyśmy jednak przypomnieć, że potęga gospodarcza nie pozostaje bez wpływu na sferę duchową, ale znacznie na nią oddziałuje.

W ostatnich 10 latach nastąpił wprost gwałtowny zwrot ku Korei w skali światowej. Uruchomiono programy badawcze i dydaktyczne w wielu krajach, gdzie dotychczas takowych w ogóle nie było. Najbardziej widoczny wzrost

zainteresowania tym krajem obserwuje się w Australii, w Stanach Zjednoczonych, i w wielu krajach afrykańskich i azjatyckich, szczególnie w Chinach, Wietnamie, Mongolii i Tajlandii. Znamienny zwrot w nastawieniu do Korei daje się zauważyć w Japonii – kraju, który przez długie lata Koreę okupował, a gdzie obecnie coraz więcej studentów decyduje się na naukę języka koreańskiego oraz studiuje koreańską kulturę i historię. Szereg uniwersytetów japońskich zatrudnia koreanistów i sinologów w miejsce odchodzących na emeryturę profesorów francuskiego i niemieckiego (por. Fouser 2001).

Casus coreanus zdaje się odzwierciedlać jeden z aspektów procesu przesuwania się centrum świata w rejon Pacyfiku, czego jesteśmy od pewnego czasu zdumionymi świadkami. Warto więc pogłębiać wiedzę o kraju Porannego Spokoju, który w swej historii został podobnie doświadczony jak Polska, i który w latach 1950-1953 wojna domowa zamieniła w ruiny i zgliszcza, a który potrafił, w niespotykanym tempie, nie tylko się odbudować, ale i dogonić czołówkę światową.

Niestety, należy uczciwie przyznać, że wiedza o Korei w naszym kraju pozostawia dziś wiele do życzenia. Nawet polskie podręczniki historii zawierają pod tym względem stosunkowo ogólne i niepełne informacje. Zmiana tej niekorzystnej sytuacji wymaga czasu, dogłębnych badań naukowych, jak również intensywniejszych kontaktów międzyludzkich. Znajomość historii i rozumienie kultury innych krajów i narodów ułatwia budowę wzajemnego zaufania, co z kolei rzutuje na współpracę polityczną i gospodarczą.

Poniżej postaramy się naszkicować dzieje oraz stan obecny współpracy między Instytutem Językoznawstwa UAM a uniwersytetami koreańskimi na tle ogólnego wzrostu wzajemnego zainteresowania i wzajemnych oczekiwań. Rozwój tej współpracy świadczy o tym, jak początkowo niewielkie kroki prowadzą do przyszłych wydarzeń o znacznej doniosłości. Czasami można odnieść wrażenie, że to nie my planujemy przyszłe zdarzenia, ale że to one sterują w odpowiedni sposób naszym teraźniejszym postępowaniem lub sterowały nim w przeszłości.

Obecnie Poznań aspiruje do tego by, stać się, podobnie jak Warszawa, ośrodkiem studiów i badań koreanistycznych w Polsce. Dotychczasowe relacje między UAM a Koreą pozostają jednak mało znane. Czas więc na to, by wypełnić tę lukę, przedstawiając wkład pracowników UAM w dzieło współpracy między oboma naszymi krajami w różnych dziedzinach.

2. Zainteresowanie Koreą na UAM przed rokiem 1989

Pierwsze informacje o specyfice fonetycznej języka koreańskiego uzyskałem od prof. Ludwika Zabrockiego, który w dyskusjach dotyczących procesów

usilnienia i lenicji zwracał uwagę na obecność długich (w innej terminologii: napiętych) spółgłosek zwartych *kk*, *pp*, *tt* w nagłosie absolutnym koreańskich wyrazów, które to spółgłoski pozostają tu w opozycji do odpowiednich krótkich (nienapiętych). Jest to zjawisko fonetyczne typologicznie dość rzadkie.

W czasie studiów doktoranckich na Węgrzech w latach 1962-1964 miałem możliwość pogłębiania swej wiedzy również o koreańskim, uczęszczając na wykłady poświęcone składni języków uralo-ałtajskich, prowadzone przez znakomitego altaistę prof. Dávida Fokos-Fuchsa na uniwersytecie Eötvösa Loránda w Budapeszcie (por. Fokos-Fuchs 1962). O wpływie czuwaskiego, jednego z języków altajskich, na czeremiski, jeden z języków ugrofińskich, dowiadywałem się na ćwiczeniach u prof. Gábora Bereczkiego, na których analizowaliśmy teksty czeremiskie. Po powrocie do kraju, pracując nad habilitacją, znów musiałem zagłębić się w fonetykę koreańską (por. Bańczerowski 1969: 298). Pasjonował mnie również status języka koreańskiego wśród języków altajskich, z czym zapoznawałem się wówczas głównie poprzez prace Ramstedta (1949, 1952). Przez pewien czas zainteresowanie moje przyciągał postulat pokrewieństwa języka koreańskiego z japońskim oraz niejasny status samogłosek długich w praałtajskim, szczególnie w świetle hipotezy nostratyckiej. Odnośnie tego drugiego zagadnienia sondałem opinię wybitnego polskiego mongolisty prof. Stanisława Kałużyńskiego, który był Dziekanem Wydziału Filologii Obcych Uniwersytetu Warszawskiego i z którym miałem szczęście spotkać się 30 czerwca 1970 r. z okazji obrony pracy doktorskiej mgra Antoniego Krawczykiewicza, której byłem recenzentem. Byłem też promotorem pracy doktorskiej z dziedziny uralo-ałtaistyki pt. *Détermination participiale dans les langues ouraliennes et altaïques choisies*, którą obronił mgr Henryk Jankowski w 1986 r.

W moich badaniach nad strukturami zdania koreańskiego i japońskiego koncentrowałem się przede wszystkim na:

- (i) strukturze informacyjnej,
- (ii) strukturze predykatywnej i
- (iii) strukturze diatetycznej.

Wyniki tych badań przedstawiłem w pięciu artykułach (por. Bańczerowski 1991, 1993, 1999, 2001a, 2001b).

Na niwie stosunków polsko-południowokoreańskich niezwykle ważny i godny najwyższego uznania jest dorobek prof. dra hab. Wojciecha Lipońskiego. Swoją ożywioną działalność prof. Lipoński rozpoczął w 1984, kiedy to o nawiązaniu stosunków dyplomatycznych między Polską a Republiką Korei jeszcze się głośno nie mówiło, i podjęcie takiej działalności związane było z

pewnym ryzykiem. W latach 1984-1989 ogłosił on 41 artykułów w języku polskim, angielskim i koreańskim dotyczących Korei i igrzysk olimpijskich. Przez pryzmat sportu udało mu się znakomicie ukazać i przybliżyć Polakom różne aspekty życia współczesnej Korei (por. Lipoński 1987, 1988, 1990).

Po dwu zakazach wyjazdu do Republiki Korei prof. Lipoński przybył tam w 1987 r. drogą okrężną, by uczestniczyć w konferencji *The Olympics and East/West and North/South cultural exchange*. Przebywał tu przez 2 tygodnie, biorąc udział w pracach międzynarodowego zespołu działającego na rzecz zbliżenia Korei ze światem. Nie unikał też praktycznego obcowania z kulturą tego kraju. Prowadził m.in. badania etnograficzne na wsi koreańskiej oraz poddał się dobrowolnemu zamknięciu na 3 dni w klasztorze buddyjskim.

W grudniu 1987 r., na kilka tygodni przed decyzją PKOl o udziale Polski w igrzyskach, otrzymał oficjalne podziękowanie od Ministra Kultury i Informacji Republiki Korei Lee Woong-Hee za swe wysiłki podejmowane celem informowania społeczeństwa polskiego o kulturze koreańskiej, o przygotowaniach do Olimpiady, jak również za krzewienie przyjaźni i zrozumienia między oboma naszymi krajami. Podczas Olimpiady w 1988 r. przebywał w Seulu kilka miesięcy, pracując w Komisji Ewaluacji Kulturowej (Cultural Evaluation Commission) Koreańskiego Komitetu Organizacyjnego Igrzysk w Seulu. Wygłosił wówczas na uniwersytecie Hanyang wykład o stosunkach polsko-koreańskich i ich przyszłości.

Dokonania prof. Lipońskiego na polu zbliżenia Polski i Korei Południowej są znaczące. Był on chyba w tym czasie jedynym polskim naukowcem, który z uporem i świadomością celu parł do zbliżenia obu naszych krajów i narodów.

W lutym 1988 r. Rektor UAM prof. dr hab. Jacek Fisiak udał się na czele delegacji uniwersyteckiej, w skład której wchodził prof. dr hab. Stefan Paszyc i dr Antoni Szczuciński, do Phenianu na zaproszenie Rektora Uniwersytetu Kim Il-Sunga. W czasie 10-dniowego pobytu członkowie delegacji zapoznali się z działalnością i strukturą uniwersytetu, dyskutowali o możliwościach współpracy oraz odbyli podróż do Kaeseong i linii demarkacyjnej.

Na drodze wiodącej do nawiązania stosunków dyplomatycznych z Republiką Korei ważna rola przypadła w udziale prof. Jackowi Fisiakowi, który jako Minister Edukacji Narodowej odwiedził w czerwcu 1989 r. wystawę południowo-koreańską na Międzynarodowych Targach w Poznaniu. Był to pierwszy oficjalny kontakt między Rządem Polskim a tym krajem.

3. Nauczanie języka i kultury koreańskiej

W dydaktyce naszej Uczelni język koreański pojawił się stosunkowo późno. Można tu wyróżnić dwa okresy:

- (i) od 1988 r. do 1997 r., i
- (ii) od 1998 r. do chwili obecnej.

Lektorat języka koreańskiego rozpoczął się w 1988 r. w Instytucie Językoznawstwa (= IJ), a pierwszym wykładowcą był dr Romuald Huszcza z Uniwersytetu Warszawskiego. Słuchaczami byli przeważnie, choć nie tylko, studenci poznańskiej japonistyki i sinologii, które to specjalności zostały utworzone w IJ odpowiednio w latach akademickich 1987/88 i 1988/89 i należały do niego aż do czasu podziału w 1991 na Katedrę Językoznawstwa Ogólnego i Stosowanego (= KJOS) i Katedrę Językoznawstwa Porównawczego i Orientalnego (= KJPO), która potem została przemianowana na Katedrę Orientalistyki i Bałtologii (= KOiB), a ostatnio na Katedrę Orientalistyki (= KO). Dr Huszcza prowadził zajęcia z języka koreańskiego w wymiarze 4 godzin tygodniowo. Po podziale IJ kontynuował nauczanie tego języka w KJPO, a następnie w KOiB aż do roku 1997. Pod kierunkiem już profesora Huszczy studiował język koreański Jarosław Pietrow w ramach indywidualnego programu studiów. Z tego zakresu przygotował też pracę magisterską, która została opublikowana (por. Pietrow 2001).

Drugi okres w nauczaniu języka koreańskiego na naszej Uczelni został zapoczątkowany wizytą piszącego te słowa w Ambasadzie Republiki Korei w Warszawie 7 maja 1998 r. Został on wówczas przyjęty przez Ambasadora Ahn Hyun-Wona oraz przeprowadził rozmowę z radcą Han-Gon Lee odnośnie pozyskania wykładowcy języka i kultury koreańskiej. W wyniku tych zabiegów rozpoczęło się nauczanie koreańskiego od października 1998 roku w ówczesnym Instytucie Lingwistyki (= IL), który 30 października 2000 powrócił do swej pierwotnej nazwy Instytutu Językoznawstwa.

Język koreański uzyskał w dydaktyce IJ status języka specjalizacyjnego w ramach specjalności *Etmolingwistyka*, m.in. obok takich języków, jak: chiński, japoński, wietnamski, tajski, arabski, suahili i amharski. Każdy z tych języków nauczany jest w wymiarze 8 godzin tygodniowo. Na stanowisku wykładowcy został zatrudniony mgr Kyong-Geun Oh, absolwent filologii polskiej Uniwersytetu Jagiellońskiego. Przez dwa lata uczył on grupę około 15 studentów języka koreańskiego wraz z elementami kultury koreańskiej.

W dniu 7 stycznia 2000 r. został zorganizowany w IL Dzień Korei i Wietnamu. W ramach tej uroczystości zaprezentowano niektóre potrawy kuchni

koreańskiej i wietnamskiej, mającej odpowiednio duże znaczenie w kulturze obu tych krajów. Celem tego spotkania było przybliżenie kultury i tradycji, zwłaszcza kulinarnej, związanej z obchodzonym na Dalekim Wschodzie Nowym Rokiem księżycowym. Z okazji tej uroczystości IL nawiedzili I Sekretarz i Konsul Ambasady Republiki Korei Jae-Nam Chung oraz I Sekretarz Ambasady Socjalistycznej Republiki Wietnamu Nguyen Quang Thuan. Władze UAM były reprezentowane przez Prorektorów: prof. prof. Joachima Cieślaka, Przemysława Hausera i Bogdana Walczaka. Władze Wydziału Neofilologii reprezentowali Dziekan prof. dr hab. Stanisław Puppel i Prodziekan ds. studenckich prof. dr hab. Teresa Tomaszewicz. Serwowane specjały kuchni koreańskiej musiały wywrzeć wrażenie głębszej natury na prorektorze Bogdanie Walczaku, gdyż skomponował on wówczas następujący wiersz:

*Ani szlachecka, ani pańska,
ani chłopska, ani mieszczańska,
ani cejlońska, ani birmańska,
ani neapolitańska –
niech żyje kuchnia koreańska.*

Obecnie są trzy grupy studentów na I, II i IV roku, tj. około 40 osób, które w IJ uczą się koreańskiego jako języka specjalizacyjnego. Plan zajęć przewiduje następujące przedmioty:

- (i) Praktyczny język koreański,
- (ii) Gramatyka koreańska,
- (iii) Krajoznawstwo Korei,
- (iv) Literatura i historia Korei,
- (v) Kultura Korei.

Język koreański jest również nauczany w KO przez lektorkę Nam Ho Sun, która prowadzi dwie grupy liczące razem sześciu studentów.

4. Umowy o współpracy

Za początek oficjalnej współpracy między UAM a uniwersytetem z Republiki Korei należy uznać list intencyjny (Letter of intent, Sistership agreement) podpisany w dniu 16 lipca 1991 r. w Poznaniu przez Rektora naszej Uczelni prof. dra hab. Jerzego Fedorowskiego i Rektora Uniwersytetu Wonkwang (Iri-Si) prof. dra Kim Sam-Yonga, któremu towarzyszyli prof. prof. Kim Chul i Lee Tae-Young (por. Informator UAM, 31 lipca 1991, str. 12). List ten przewidywał m.in. wymianę pracowników naukowych, studentów i wyników badań naukowych. W ramach rewizyty na Uniwersytecie Wonkwang w dniach

16-23 listopada 1991 r. Rektor Fedorowski wygłosił odczyt na temat szkolnictwa wyższego w Polsce i perspektyw współpracy z Koreą. Informując Senat UAM o swoim pobycie w tym kraju, Rektor stwierdził m.in., że UAM jest pierwszym polskim uniwersytetem, który rozpoczął współpracę naukową z uniwersytetem koreańskim i dzięki temu może stać się instytucją wiodącą w zakresie współpracy naukowej z Koreą (por. Informator UAM, 30 listopada 1991, str. 1,11). Możliwości współpracy stworzone przez postanowienia listu intencyjnego nie zostały jednak do tego czasu w pełni wykorzystane.

Pierwsza umowa o współpracy pomiędzy UAM a uniwersytetem koreańskim została podpisana z Hankuk University of Foreign Studies (= HUFSS) dopiero w dniu 7 grudnia 1998 r. w Poznaniu. Jej sygnatariuszami byli Rektorzy prof. dr hab. Stefan Jurga i prof. dr Kyu-Chul Cho, któremu towarzyszył prof. dr Cheong Byung-Kwon. Umowa ta zapoczątkowała dość intensywną współpracę między układającymi się stronami, o czym powiemy poniżej.

Oprócz współpracy z HUFSS zostały również zainicjowane w roku 2001 kontakty między UAM a Uniwersytetem Sejong w Seulu. W lipcu tegoż roku przebywał z trzydniową wizytą w Poznaniu prof. Alberto Giacchini wraz z żoną. Jest on dyrektorem ds. studenckich w Sejong-Syracuse Global MBA Program. Prof. Giacchini złożył wizytę Rektorowi UAM Stefanowi Jurdze oraz Dziekanowi Wydziału Neofilologii Stanisławowi Puppłowi. Wizyty te miały na celu zbadanie możliwości współpracy między UAM a Uniwersytetem Sejong. Tekst umowy o współpracy został już przygotowany i jeśli nic nie stanie na przeszkodzie, zostanie ona podpisana w bieżącym roku. Wstępna współpraca dotycząca wymiany studentów już się rozpoczęła.

Program MBA (Management, Business and Administration), w którym uczestniczą obecnie Uniwersytet Sejong i Uniwersytet Syracuse, ma być rozszerzony o Uniwersytet w Szanghaju. Istnieje możliwość włączenia do tego atrakcyjnego programu również naszego Uniwersytetu.

Na listopad 2001 r. planowany był przyjazd do Korei Rektora UAM Stefana Jurgi i Dziekana Wydziału Neofilologii Stanisława Puppła na zaproszenie HUFSS i Sejong University, celem przeprowadzenia rozmów dotyczących zacieśnienia współpracy, podpisania nowych umów i omówienia możliwości otwarcia koreanistyki na UAM. Niestety, ze względu na niestabilną sytuację międzynarodową wizyta ta nie mogła dojść do skutku i została przesunięta na termin późniejszy.

5. Współpraca naukowa i wymiana pracowników nauki

Bogaty program pobytu w Republice Korei w październiku 1995 r. zrealizował prof. Jacek Fisiak, który był gościem Seoul National University i Kookmin

University. Na tym pierwszym wygłosił on referat na temat onomastyki skandynawskiej w staroangielskim. Natomiast na konferencji zorganizowanej przez English Historical Linguistics Society of Korea na wyspie Cheju wygłosił referat na temat studiów anglistycznych mediewistycznych w Polsce. Od 1995 r. Instytut Filologii Angielskiej (= IFA) wymienia z tym towarzystwem publikacje, otrzymując *The history of English* w zamian za *Studia Anglica Posnaniensia*.

W 1997 r. odbyła się w Poznaniu 10th International Conference on English Historical Linguistics, w której wzięło udział kilka osób z Republiki Korei. Również w tym samym roku w IFA przebywały na stażu naukowym dwie osoby – prof. Yang-Be Park i dr Mun-An Nah. W roku 2002 planowane jest wydanie koreańskie książki prof. Fisiaka *Outline of the history of English* przez wydawnictwo Hankook Munhwasa i, z komentarzem prof. Yong-Be Parka.

W ramach roboczych spotkań między pracownikami IJ i Zakładu Polonistyki HUFS w Poznaniu gościł kilkakrotnie prof. Cheong Byung-Kwon, w latach 1998–2002. Były to pobyty krótkoterminowe, a ich celem było przede wszystkim nawiązywanie kontaktów naukowych i zapoznanie się z zabytkami kultury na terenie Wielkopolski. Prof. Cheong jest autorem historii Polski w języku koreańskim (por. Cheong 1997).

Od roku akademickiego 2000/2001 Korea Research Foundation rozpoczęła przysyłanie na roczne pobyty do IJ, jako do jedynej placówki uniwersyteckiej w Polsce, profesorów koreańskich, specjalistów od języka koreańskiego. Pierwszym był prof. dr Dae-Sik Kim (Dept. of Korean Language and Literature, Sangji University, Wonju-Si). Profesor Kim wykładał w roku akademickim 2000/2001 takie przedmioty, jak: Gramatyka koreańska, Językoznawstwo koreańskie, Pismo chińskie. Następcą prof. Kima w roku akademickim 2001/2002 był prof. dr Choong-Woo Lee (Dept. of Korean Language Education, Kwandong University Kangnung). Prof. Lee wykładał następujące przedmioty: Historia i geografia Korei, Literatura koreańska, Językoznawstwo koreańskie, Praktyczny język koreański.

W maju 2000 r. wykładowca języka koreańskiego w IJ mgr Kyong-Geun Oh obronił pracę doktorską pt. *Motywy azjatyckie i orientalne w twórczości F.A. Ossendowskiego* i uzyskał stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie literaturoznawstwa porównawczego. Promotorem był prof. dr hab. Jerzy Świdziński. Po powrocie do Korei w sierpniu 2000 r. dr Oh zaczął pracować na polonistycie na HUFS, tłumaczy literaturę polską na język koreański i jest znakomitym propagatorem kultury polskiej w tym kraju. W latach akademickich 2000/2002 jako wykładowca języka koreańskiego pracowała w IJ mgr Jiwone Lee, która również przygotowywała rozprawę doktorską. Od roku akademickiego 2002/2003 jej następcą został mgr Sung-Ho Im.

W roku akademickim 2001/2002 przebywali przez dwa semestry na HUFS w Zakładzie Polonistyki jako profesorowie wizytujący Jerzy Świdziński i autor tego artykułu. Pobyt ten umożliwił im zapoznanie się z procesem dydaktycznym na tej uczelni, nawiązanie bezpośrednich kontaktów naukowych z profesorami koreańskimi, udział w konferencjach naukowych, jak również zaznajomienie się ze wspaniałymi zabytkami kultury przede wszystkim w Seulu.

Od roku akademickiego 2002/2003 profesorem wizytującym w Zakładzie Polonistyki HUFS został dr Tomasz Lisowski z Instytutu Filologii Polskiej UAM (=IFP). Od drugiego semestru tegoż roku zaczął tu także pracować dr Piotr Wierzchoń z IJ.

W dniach 26-27 października 2001 r. na uniwersytecie w Daejeon została zorganizowana konferencja naukowa poświęcona językom i literaturom Europy Wschodniej. Na konferencji tej wygłosiłem referat pt. *Some aspects of the category of diathesis in Korean*, który został również opublikowany (Bańcerowski 2001a). Poza tym uczestniczyłem również jako koreferent do referatu dra Kyong-Geun Oh, traktującego o UAM i wygłoszonego na konferencji w Seulu, zorganizowanej przez Instytut Europy Środkowo-Wschodniej i Bałkanów, a poświęconej inteligencji i edukacji uniwersyteckiej w krajach tegoż obszaru (por. Oh 2001).

Ważnym etapem w rozwoju polsko-koreańskich kontaktów akademickich była niewątpliwie konferencja naukowa *Perspektywy współpracy w dziedzinie nauki, kultury, sztuki, literatury i gospodarki*. Konferencja ta, której współorganizatorami byli prof. Jerzy Świdziński i prof. Cheong Byung-Kwon, odbyła się w dniach 15 i 16 lipca 2002 w Jarocinie i Poznaniu. Wzięło w niej udział około 50 osób reprezentujących cztery ośrodki uniwersyteckie, tj. UAM, HUFS, Uniwersytet Warszawski i Narodowy Uniwersytet w Seulu. Wygłoszonych zostało 27 referatów. Była to pierwsza polsko-koreańska konferencja naukowa, jaka miała miejsce na terenie Wielkopolski.

Prof. Jerzy Świdziński i prof. Cheong Byung-Kwon redagują obecnie tom *Studia koreańsko-polskie*, którego ukazanie się przewidywane jest jeszcze w tym roku. Prof. Świdziński zajmuje się tematyką wojny koreańskiej w literaturze polskiej. Podczas pobytu w Korei odbył podróż do linii demarkacyjnej celem naoczego zapoznania się z pewnymi faktami ważnymi dla jego badań. Z Korei udał się również do Japonii, by zebrać informacje na temat wojny koreańskiej z japońskiego punktu widzenia. Prof. Świdziński wystąpił do Ambasadora Rzeczypospolitej Polskiej Tadeusza Chomiczkiego z inicjatywą utworzenia w Seulu czytelnicy polskiej dla Koreańczyków. Ambasador wykazał duże zainteresowanie tą inicjatywą i obiecał zająć się tą sprawą.

W tym miejscu chciałbym również przypomnieć poznańskich historyków, którzy zajmowali się lub nadal zajmują dziejami Korei. Przede wszystkim należy

tu wymienić prof. Janusza Pajewskiego (por. 1994) oraz prof. Wiesława Olszewskiego. Ten drugi poświęcił sporo uwagi historii Korei, kładąc szczególny nacisk na powojenne stosunki polityczne (por. Olszewski 2000, Tom 1: 193-201; Tom 2: 121-136). Obecnie przygotowuje on *Dzieje Azji od 18 wieku do współczesności*. W dziele tym znajdzie się syntetyczny zarys dziejów Korei w okresie nowożytnym, tj. od 18 wieku, ze szczególnym uwzględnieniem okresu II połowy 19 wieku, w tym powstania tonghaków. Książka ukaże się w 2003 roku i będzie zawierać najpełniejszy zarys dziejów Korei dostępny w języku polskim.

6. Wymiana studentów

Pierwszą studentką z IJ z grupy z koreańskim językiem specjalizacyjnym, która wyjechała na kurs językowy do Republiki Korei, była Agnieszka Kruszyna. Przebywała ona przez miesiąc (od 5 lipca 2000 do 5 sierpnia 2000r.) w Academy of Korean Studies (Songnam). Owozem wstępnej współpracy między UAM a Sejong University był wyjazd trzech studentek do tegoż uniwersytetu w ramach programu MBA, od 1 września 2001. Dla dwu z nich był to roczny pobyt, a dla jednej – semestralny. Spośród oferowanych przedmiotów wybrały one następujące:

- (i) Language and linguistics,
- (ii) Intermediate Korean,
- (iii) Korean Politics,
- (iv) Confucianism in our postmodern era.

Podczas rocznego pobytu w Republice Korei uzupełniał swoje wykształcenie koreanistyczne na uniwersytecie Wonkwang wspomniany już Jarosław Pietrow, absolwent japonistyki poznańskiej. Obecnie pracuje on w Ministerstwie Spraw Zagranicznych.

Ostatnio UAM przyciąga coraz więcej studentów koreańskich. W roku akademickim 2001/2002 przybyła do IJ pierwsza grupa 10 studentów polonistyki z HUFSS na studia semestralne w ramach umowy między naszymi Uczelniami. Zajęcia dla nich prowadzili pracownicy IJ i IFP. W roku akademickim 2002/2003 na semestralne studia do HUFSS wyjechało pięcioro studentów z IJ. z W tym samym roku akademickim w semestrze zimowym, przybyła z HUFSS do IJ, druga 10-osobowa grupa studentów, a w semestrze letnim – trzecia – już 12-osobowa grupa. W przyszłości planuje się regularne studia semestralne lub dłuższe dla grup studenckich z obu naszych uczelni. Również Studium Języka Polskiego dla Cudzoziemców cieszy się coraz większym zainteresowaniem ze strony Koreańczyków. W roku akademickim 2000/2001 uczyło się tu języka polskiego 8 osób przez 2 semestry, a w roku akademickim 2001/2002 – 4 osoby,

również przez 2 semestry. Studia polonistyczne w IFP odbywa obecnie studentka Hyerim Pak, która jest już na 4 roku i pisze pracę magisterską z gramatyki historycznej języka polskiego u prof. Wojciecha Rzepki.

Warto tu też zaznaczyć, że polonistka na HUFSS, która została otwarta w 1987 r., i której twórcą jest prof. Cheong Byung-Kwon, dochowała się już około 500 absolwentów. Studia trwają cztery lata, a coroczny nabór wynosi 40 osób. Jest to jak dotąd jedyne w Korei centrum nauczania i badania języka, literatury i kultury polskiej (por. Cheong 2000).

7. Zaplecze biblioteczne i materiały dydaktyczne

Dzięki hojności Korea Foundation, Korea Research Foundation, Ambasady Republiki Korei w Warszawie oraz osób prywatnych, księgozbiór koreanistyczny biblioteki IJ poważnie się zwiększył i liczy obecnie około 500 pozycji książkowych. W naszej dyspozycji znajduje się też kilkadziesiąt kaset magnetofonowych i kilka CD do nauki języka koreańskiego.

8. Idea powołania do życia filologii koreańskiej

Utworzenie filologii koreańskiej na UAM nie jest pomysłem całkowicie nowym. O tej sprawie mówiło się już od chwili powołania do życia IJ w 1973 r., który od początku swego istnienia zaczął skupiać i kształcić kadre naukową z myślą o przyszłych filologiach azjatyckich i afrykańskich. W roku 1974 opracowałem perspektywiczny plan rozwoju IJ w ramach planu rozwoju UAM do roku 2000. Plan ten przewidywał powstanie różnych filologii związanych odpowiednio z następującymi zakładami:

- (i) Zakład Ugrofinistyki,
- (ii) Zakład Językoznawstwa Chińskiego,
- (iii) Zakład Językoznawstwa Japońskiego,
- (iv) Zakład Języków Semickich,
- (v) Zakład Języków Indii
- (vi) Zakład Językoznawstwa Afrykańskiego.

W planie tym nie wspomina się wprawdzie jeszcze o filologii koreańskiej, ale docelowo miała ona być powołana do życia dopiero po r. 2000, gdy zaistnieją odpowiednie warunki.

Jak wydaje się wynikać z faktów przedstawionych powyżej warunki takie już zaistniały, w związku z czym zostały podjęte odpowiednie kroki. Idea powołania do życia filologii koreańskiej uzyskała też silne, by nie rzec entuzjastyczne, poparcie ze strony koreańskiej, ponieważ stworzyłyby to stabilne podstawy dla długoterminowej współpracy.

Podczas wspomnianego pobytu w Poznaniu 7 stycznia 2000 r. z okazji Dnia Korei i Wietnamu, I Sekretarz i Konsul Ambasady Republiki Korei Jae-Nam Chung stwierdził m.in.:

„... osobiście jestem przekonany, że w przyszłości będzie szansa na zorganizowanie koreanistyki na Uniwersytecie Poznańskim i że będzie ona się cieszyła dużym zainteresowaniem”.

Obiecał również poparcie Ambasady Republiki Korei dla takiego przedsięwzięcia, dając jednocześnie wyraz nadziei, że władze Uniwersytetu również odniosą się przychylnie do takiej inicjatywy, zwłaszcza widząc zaangażowanie studentów oraz dodał, że:

„Jeśli w takiej sytuacji nie nastąpi rozwój koreanistyki, to będzie to już naprawdę dziwne. Język jest kluczem do zrozumienia innej kultury. Jestem przekonany, że rozwój koreanistyki w Poznaniu będzie symbolem stosunków polsko-koreańskich”.

Do pomysłu utworzenia koreanistyki i innych – jak się wyraził – mikrofilologii w IJ odniósł się również przychylnie Prorektor Joachim Cieślik (por. Chodera 2000, 30-31).

Idea powołania do życia filologii koreańskiej na UAM uzyskała także poparcie ze strony JE Ambasadora Republiki Korei Oh Jung-Ila, który w dniu 4 stycznia 2001 r. skierował do IJ list o następującej treści:

„Ambasada Republiki Korei w Polsce wysoko ocenia fakt, że Uniwersytet im. Adama Mickiewicza upowszechnia kulturę koreańską między innymi prowadząc kurs języka koreańskiego od 1998 roku oraz życzy, żeby ten kurs języka koreańskiego przekształcił się w niezależną koreanistykę dzięki dalszym wysiłkom Uniwersytetu i przy poparciu instytucji zainteresowanych.

Ambasada Republiki Korei w Polsce dalej informuje z przyjemnością, że w ramach takiego wsparcia Ambasada pragnie podarować Instytutowi Lingwistyki Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza n/w sprzęty do nauki audio-wizualnej języka koreańskiego. Sprzęty podarowane:

1. Telewizor 21- calowy 1 szt.

2. Magnetowid 1 szt.

Uprzejmie życzę, żeby w/w sprzęty służyły dalszemu rozwojowi kursu języka koreańskiego.

Z poważaniem

*Ambasador
OH, Jung-II”*

Korzystając z okazji chcieliśmy w tym miejscu przypomnieć, że JE Ambasador Oh Jung-II został odznaczony *Krzyżem Komandorskim Orderu Zasługi dla Rzeczypospolitej Polskiej*. Uroczystość odbyła się w Ambasadzie Polskiej w Seulu w dniu 11 czerwca 2001.

Z uniwersytetów koreańskich utworzeniem filologii koreańskiej w IJ UAM szczególnie zainteresowane są HUFs i Sejong University, z którymi nasz instytut nawiązał już ścisłą współpracę. Prof. Cheong Byung-Kwon, Dziekan ds. akademickich, pisał przewidując o planach powołania Zakładu Studiów Koreanistycznych w IJ (por. Cheong 2001: 92). Przy każdej okazji, gdy rozmowa schodzi na temat współpracy, Koreańczycy nie zapominają zadawać pytania o przyszłą koreanistykę w Poznaniu, upatrując w niej gwaranta kontynuacji wzajemnych kontaktów i stabilności zainteresowań.

9. Kilka refleksji

Jak z powyższego szkicu można łatwo wywnioskować w ramach specjalności *Etmolingwistyka*, w grupach studenckich z koreańskim jako językiem specjalizacyjnym, jest właściwie realizowane około 90% programu studiów koreanistycznych. Powołanie do życia filologii koreańskiej w IJ byłoby więc w dużej mierze usankcjonowaniem istniejącego stanu faktycznego. Podjęcie zdecydowanych kroków w tym kierunku jest po prostu koniecznością, jeśli uwzględnimy również rolę Korei jako potęgi gospodarczej i wzrost zainteresowania językiem i kulturą koreańską w świecie. Filologia koreańska gwarantowałaby również, jak już podkreślaliśmy powyżej, kontynuację współpracy, która rozwinęła się z takim rozmachem. Strona koreańska zostałaby umocniona w przekonaniu, że obecna współpraca nie jest chwilowa, ale że zasada się na trwałych podstawach. Korea inwestuje w nas i daje dyskretnie do zrozumienia, że należy podnieść rangę studiów koreanistycznych w IJ do poziomu filologii. Jeśli z naszej strony nie będzie odpowiedniej reakcji, pomoc koreańska może ustać lub ulec przesunięciu na inny uniwersytet. Nie powinniśmy więc zaprzepaścić tego, co już zostało zrobione, ale raczej dążyć do tego, by nadać przyszłej współpracy doskonalszy kształt, co byłoby naturalną konsekwencją obecnego stanu rzeczy.

W ostatnim czasie IJ włożył bardzo dużo wysiłku, by nieco poszerzyć most między Polską a Koreą poprzez swoją współpracę naukowo-dydaktyczną przede wszystkim z HUFs i Sejong University. Jak już wspominaliśmy język koreański uzyskał status języka specjalizacyjnego na specjalności *Etmolingwistyka* oraz rozpoczęła się wymiana pracowników naukowych i studentów. Przyszłość zapowiada współpracę na jeszcze większą skalę. Nie wolno nam przerywać nawiązanych już kontaktów ani zwalniać tempa współpracy. Tym bardziej, gdy

również po stronie koreańskiej widzimy szereg osób oddanych sercem i umysłem dziełu tej współpracy. Doceniając wkład prof. Cheong Byung-Kwona na tym polu, Senat UAM przyznał mu w dniu 16 grudnia 2002 r. *Medal za Zasługi dla UAM*. Uroczyste wręczenie tegoż medalu przez Jego Magnificencję Rektora UAM, prof. dra hab. Stanisława Lorenca, odbyło się w dniu 31 stycznia 2003 r.

Otwarcie filologii koreańskiej na UAM jest przedsięwzięciem nie cierpiącym zwłoki. Będzie ono służyć dalszemu umacnianiu obecności Polski w Korei i Korei w Polsce. Korea postawiła na Poznań m.in. poprzez przysyłanie profesorów wizytujących przez Korea Research Foundation. IJ jest jedyną placówką w Polsce, do której fundacja ta wysyła profesorów koreanistów.

Rekapitułując, można powiedzieć, że za otwarciem filologii koreańskiej w IJ przemawiają następujące fakty i perspektywy:

- (i) Zaistniały tu odpowiednie warunki, jeśli chodzi o kadrę naukowo-dydaktyczną;
- (ii) W grupach studentów *etnolingwistyki* z koreańskim jako językiem specjalizacyjnym realizowany jest już program koreanistyczny w 90%;
- (iii) Zostałyby wzmocniony neofilologiczny profil IJ;
- (iv) Zapewniona została ciągłość i stabilność współpracy, przede wszystkim w zakresie wymiany pracowników naukowych i studentów;
- (v) Odnieśliśmy znaczne korzyści z włączenia do programu MBA i byliśmy traktowani jako trwały kontrahent;
- (vi) Wyszlibyśmy naprzeciw oczekiwaniom strony koreańskiej;
- (vii) Znaczne zainteresowanie kulturą i cywilizacją Korei na całym świecie;
- (viii) Stopniowe przesuwanie się centrum cywilizacji światowej w rejon Pacyfiku.

Biorąc pod uwagę zaistniałą sytuację, IJ wystąpił w dniu 10 kwietnia 2002 r. do Rady Wydziału Neofilologii z wnioskiem o powołanie do życia nowej specjalności o nazwie *filologia koreańska (koreanistyka)*. Wniosek ten został w dniu 18 kwietnia tegoż roku przez Radę Wydziału zaakceptowany. W ślad za tym pięcioletnie studia koreanistyczne rozpoczną się w roku akademickim 2003/2004. Rada Wydziału zaakceptowała również wniosek o powołanie *Pracowni Języka i Kultury Koreańskiej* pod kierownictwem piszącego te słowa. Utworzenie tej pracowni w IJ od 1 września 2002 r. zostało zarządzone pismem Rektora Stefana Jurgi z dnia 18 lipca 2002 roku.

Kończąc, chciałbym zwrócić uwagę na motto HUFŚ, które brzmi następująco:

*Wedaero oneun gil,
Segyero kaneun gil.*

i znaczy:

*Droga prowadząca na HUFŚ
To droga wiodąca w świat.*

Motto to chciałbym sparafrazować następująco: *Droga prowadząca do poznańskiej koreanistyki będzie drogą wiodącą do Korei, drogą do poznawania odrębności kulturowej tego kraju, jak również drogą doświadczenia rzeczywistości, z której istnienia nie zawsze zdajemy sobie sprawę.*

Bibliografia

- Bańcerowski, Jerzy. 1969. *Konsonantenalternation im Ostlappischen unter dem Aspekt der Verstärkung-Lenierung*. Poznań: UAM.
- Bańcerowski, Jerzy. 1991. Appearances of informational structure. (The significance of Japanese and Korean). *Lingua Posnaniensis* 32/33, 7-30.
- Bańcerowski, Jerzy. 1993. A theory of predicative structure. (Insights from Japanese and Korean). *Papers and Studies in Contrastive Linguistics* 27, 5-26.
- Bańcerowski, Jerzy. 1999. Gengogakutekina joohooron kisoni mukete. Nihongo to Choosengo kara no keihatsu no shooko. (Towards the foundations of linguistic informatics. Illuminating evidence from Japanese and Korean). *Proceedings of Warsaw Symposium on Japanese Studies*. 23-26 November 1994. Edited by Agnieszka Kozyra and Romuald Huszcza with the cooperation of Shigemasa Kukimoto. Warsaw: Academic Publishing House DIALOG. 485-504.
- Bańcerowski, Jerzy. 2001a. Some aspects of the category of diathesis in Korean. W: Cheong, Byung-Kwon – Pak, Cheong-Wu. (eds). 2001. *Je 8 hwe jeonggi haksul daehwe. Haksul Daehwe Nonmunjip*. Seoul: Hanguk Dong Yureop Balkan Hakhwe, Hanguk Waegugeo Daehakkyo, Dong Yureop Balkan Yeonguso. 31-53
- Bańcerowski, Jerzy. 2001b. Towards a theory of the category of diathesis in Korean. *Journal of Central & East European Studies*, No 5. 169-193.
- Bańcerowski, Jerzy. 2001c. Jugeumeui geurimja. *Wedaek Hakbo*. Hankuk University of Foreign Studies Weekly, 2001.11.13. p. 12.
- Bańcerowski, Jerzy. 2001d. Eunhaeng namu balladeu – Hangukkwa jakpyeol hamyeo. *Wedaek Nyuseu*. Hankuk University of Foreign Studies News Letter. 2001.12.10. p. 11.
- Cheong, Byung-Kwon. 1997. *Pollandeusa* (Historia Polski). Seoul: Daehan Kyokwaseo Jusi! Hwesa.
- Cheong, Byung-Kwon. 2000. Studia polskie w Korei. *Przegląd Polonijny*. Rok XXVI-2000, z. 1 (95). Kraków: Zakład Wydawniczy „Nomos”. 65-70.
- Cheong, Byung-Kwon. 2001. A comparative study of Polish studies in Korea and Korean studies in Poland. *The 1st international conference: Korea and Central & East Europe*. Prague, July 13-16. 2001. Yongin-si: The Korean Association of East European and Balkan Studies. 85-92.

- Chodera, Danuta. 2000. Od sztuki kulinarnej do współpracy międzynarodowej. *Życie Uniwersyteckie* Nr 1-2 (81-82). 30-31.
- Fokos-Fuchs, Dávid R. 1962. *Rolle der Syntax in der Frage nach Sprachverwandtschaft. Mit besonderer Rücksicht auf das Problem der ural-altaischen Sprachwissenschaft*. Wiesbaden: O. Harrassowitz.
- Fouser, Robert J. 2001. Korea booms and Korean studies. Cultural dimensions. *The Korea Herald*, December 19, 2001.
- Kim, Jong-Seok. 2001. The relationship between Korea and Poland in 50th. *The 1st international conference: Korea and Central & East Europe*. Prague, July 13-16, 2001. Yongin-si: The Korean Association of East European and Balkan Studies. 129-138.
- Kim, Yong-Deog. 2001. Korea as described in history textbooks used at Polish universities. *The 1st international conference: Korea and Central & East Europe*. Prague, July 13-16, 2001. Yongin-si: The Korean Association of East European and Balkan Studies. 55-72..
- Lipoński, Wojciech. 1987. Olympic universalism versus Olympic pluralism – Problems of Eurocentrism. W: Kang, Shin-pyo – DaMatta R. – MacAloon J. (red.). 1987. *The Olympic and East/West and South/North Cultural Exchange. Hanyang Ethnology Monograph*, vol. 1. 513-528.
- Lipoński, Wojciech. 1988. Breaking the ice: the preparatory period of the Seoul Olympics 1981-1988 in the Polish mass media. *Korea and World Affairs*, Vol. 2, Nr 3, 1988. 529-547.
- Lipoński, Wojciech. 1988. Can we respect one another. Poland and Korea before and after the 1988 Olympics. *Korea and World Affairs*, Vol. 12, Nr 2, 1988, 322-346.
- Lipoński, Wojciech. 1990. The 1988 Olympics as catalyst for changes in the attitude of Polish society toward the Republic of Korea. W: Koh, Byong-Ik (red.). 1990. *Toward one World Beyond All Barriers*, Vol. 1. *Cultural Exchange and Cultural Nationalism, SOAC*, Seoul 1990. 249-310.
- Oh, Kyong-Geun. 2001. Adam Michukiebichu taehageui oje wa oneul (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza wczoraj i dziś). *Je 9 hwe jeonggi haksul daehwe. Haksul Daehwe Nonmunjip*. Seoul: Hanguk Dong Yureop Balkan Hakhwe, Hanguk Waegugeo Daehakkyo. 52-63.
- Olszewski, Wiesław. 2000. *Świat po 1945 roku*. Tom 1-2. Poznań: Wydawnictwo Kurpisz.
- Pajewski, Janusz. 1994. *Historia powszechna 1871-1978*. Warszawa: PWN.
- Pietrow, Jarosław 2001. *Sinokseniczne prefiksy werbalne we współczesnych językach japońskim i koreańskim*. (Redaktor naukowy Alfred F. Majewicz). Stęszew: International Institute of Ethnolinguistics and Oriental Studies.
- Ramstedt, G.J. 1949. *Studies in Korean etymology*. Helsinki: Suomalais-Ugrilainen Seura.
- Ramstedt, G.J. 1952. *Einführung in die altaische Sprachwissenschaft*. Helsinki: Suomalais-Ugrilainen Seura.
- Ryu, Zae Taek, et. al. 1997. *Raport o potrzebie zmian treści polskich publikacji o Korei*: Koreański Instytut Rozwoju Edukacji.
- Wawrzyniak, Magdalena. 1999. *Zarys dziejów Wydziału Filologicznego Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza (w latach 1954-1988)*. Nieopublikowana praca magisterska, napisana pod kierunkiem prof. dra hab. Tadeusza Zgótki.